

Workshop projektu NAKI II, Brno, 20. 9. 2019

**Cihly v historických objektech a možnosti jejich náhrady,
dosavadní výsledky probíhajícího výzkumu projektu NAKI II
v oblasti materiálové analýzy historických cihel**

VÝSLEDKY MATERIÁLOVÝCH ANALÝZ SOUBORU HISTORICKÝCH CIHEL Z BOCHNEROVA PALÁCE

Doc. Ing. Petr Cikrle, Ph.D., doc. Mgr. Libor Topolář, Ph.D.

Přednáška je realizována v rámci projektu Projekt NAKI II DG18P02OVV068

„Komplexní diagnostika pálených zdících prvků historických objektů z pohledu stáří, původu a fyzikálně-mechanických vlastností v závislosti na vlhkosti, a jejich náhrada v historických objektech“

OSNOVA

Představení souboru cihel
Rozdělení souboru
Nedestruktivní zkoušky
Zkoušky mrazuvzdornosti
Východiska, závěr

Soubor cihel – získán při bourání Vlněny

Cihly z Bochnerova paláce (1864-67), „Cz“

Cz – Heinrich Czerwinka
(po r. 1851), Údolní ulice

Soubor 81 ks cihel „Cz“

Jeden výrobce - Czerwinka

Jasná datace 1865±1 rok

Jedna stavba

Čištění cihel

Třídění cihel

Třídění cihel

1. Oranžová

- Světlá
- Střední
- Tmavá

2. Červená

- Světlá – 2 soubory
- Tmavá

3. Přepálená

- Pěkná
- Deformovaná
(zkroucení, trhliny)

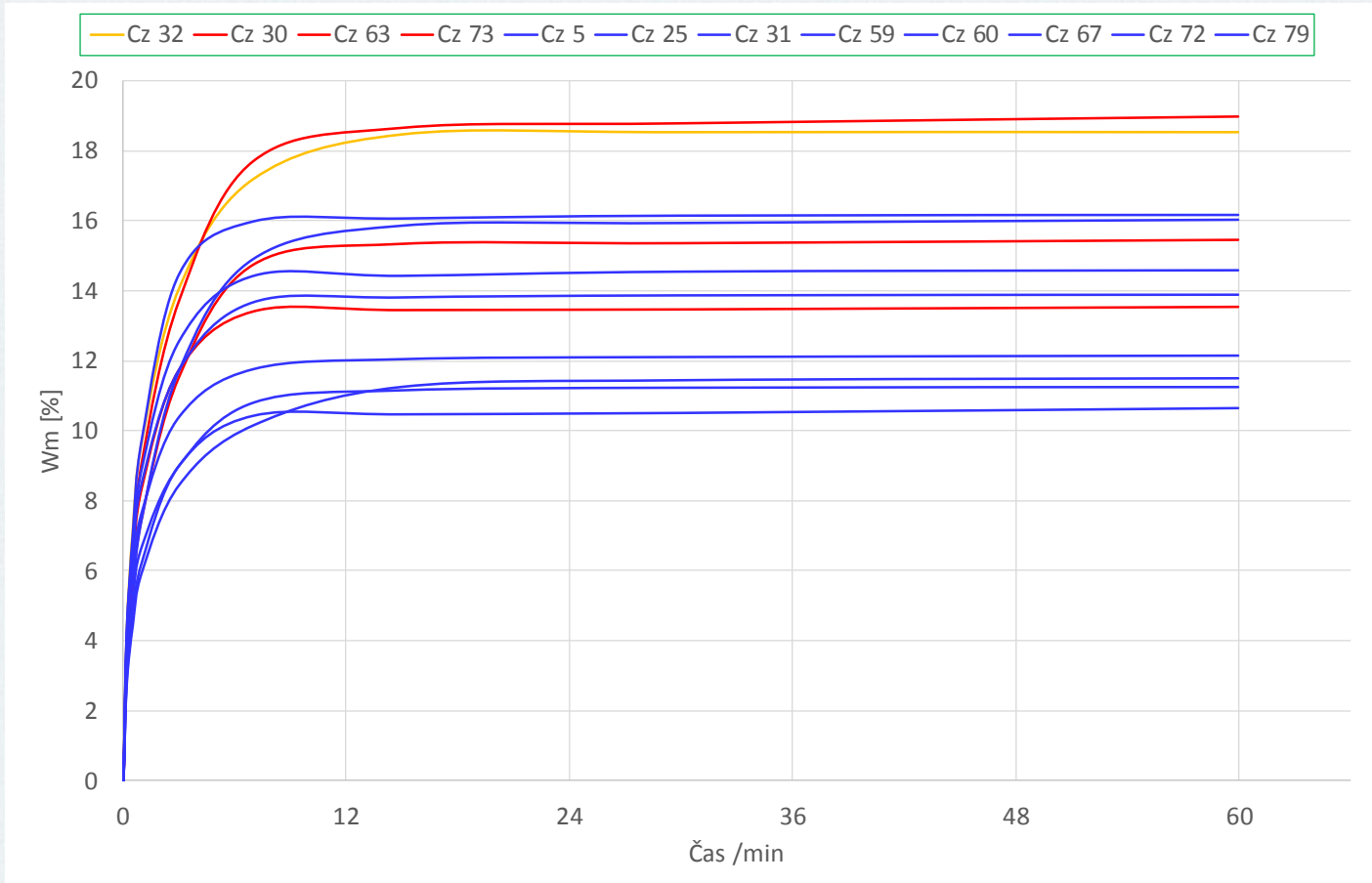
Sušička – vysoušení cihel při 105 °C

Nasákavost

- Počáteční nasákavost – průběh liší se podle výpalu, mikrostruktury
- Nasákavost za atmosférického tlaku – obvykle nad 10%, běžně 10-20%, u přepálených méně
- Nasákavost varem – proti běžné nasákavosti pojme ještě o cca 0,1 l až 0,2 l vody více.

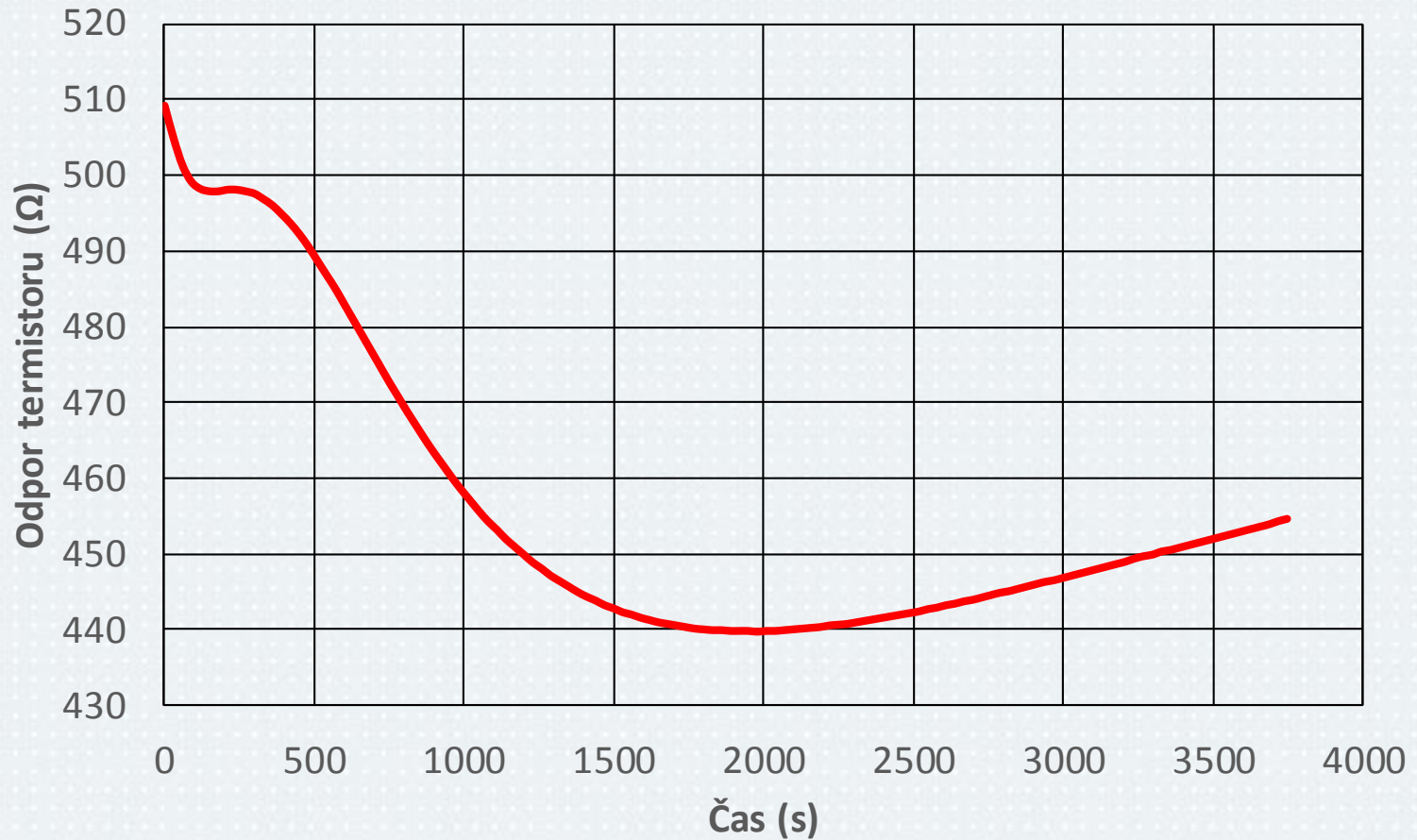
Nasákavost – počáteční (postupné nasakování)

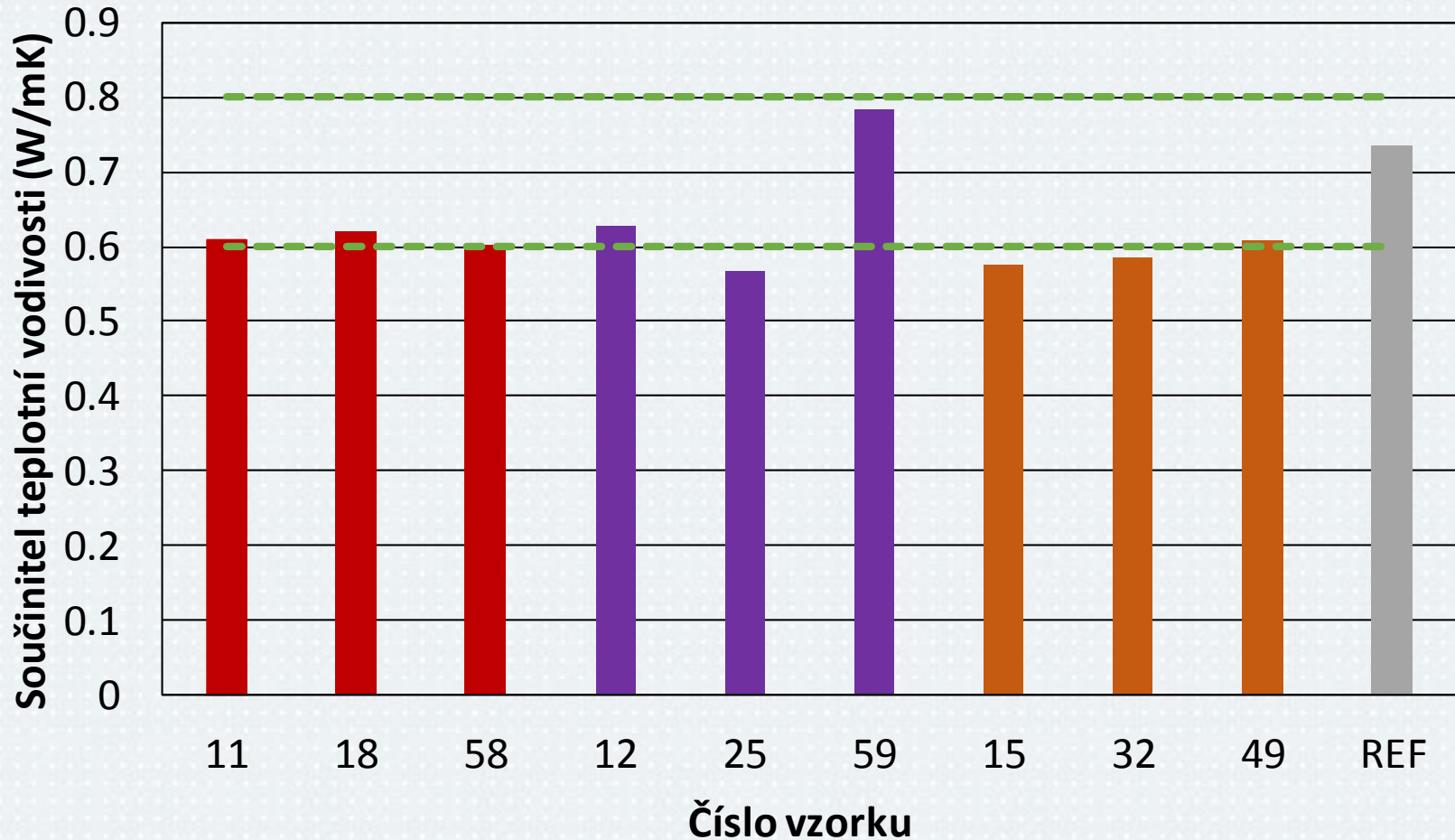
Nasákavost varem

Určení součinitele teplotní vodivosti

Určení součinitele teplotní vodivosti

Určení akustické (vzduchové) neprůzvučnosti při laboratorní vlhkosti

	11	18	58	12	25	59	15	32	49
125	100.0%	-116.7%	-145.9%	-139.9%	-164.4%	-133.1%	-70.5%	-56.3%	-118.3%
250	65.3%	31.8%	89.3%	76.1%	43.8%	100.0%	-30.5%	81.9%	63.0%
500	-5.0%	-14.4%	-22.2%	-4.6%	-4.9%	2.9%	-10.4%	-3.6%	-13.7%
1000	-22.2%	-22.3%	-19.6%	-23.8%	-20.7%	-13.8%	-0.5%	-22.7%	-27.4%
2000	-0.3%	4.3%	-1.8%	-2.5%	-0.3%	1.1%	2.5%	-9.1%	2.3%
4000	-2.8%	-0.6%	-5.6%	-0.5%	-3.6%	2.0%	0.9%	1.5%	-1.6%

Určení akustické (vzduchové) neprůzvučnosti v nasyceném stavu

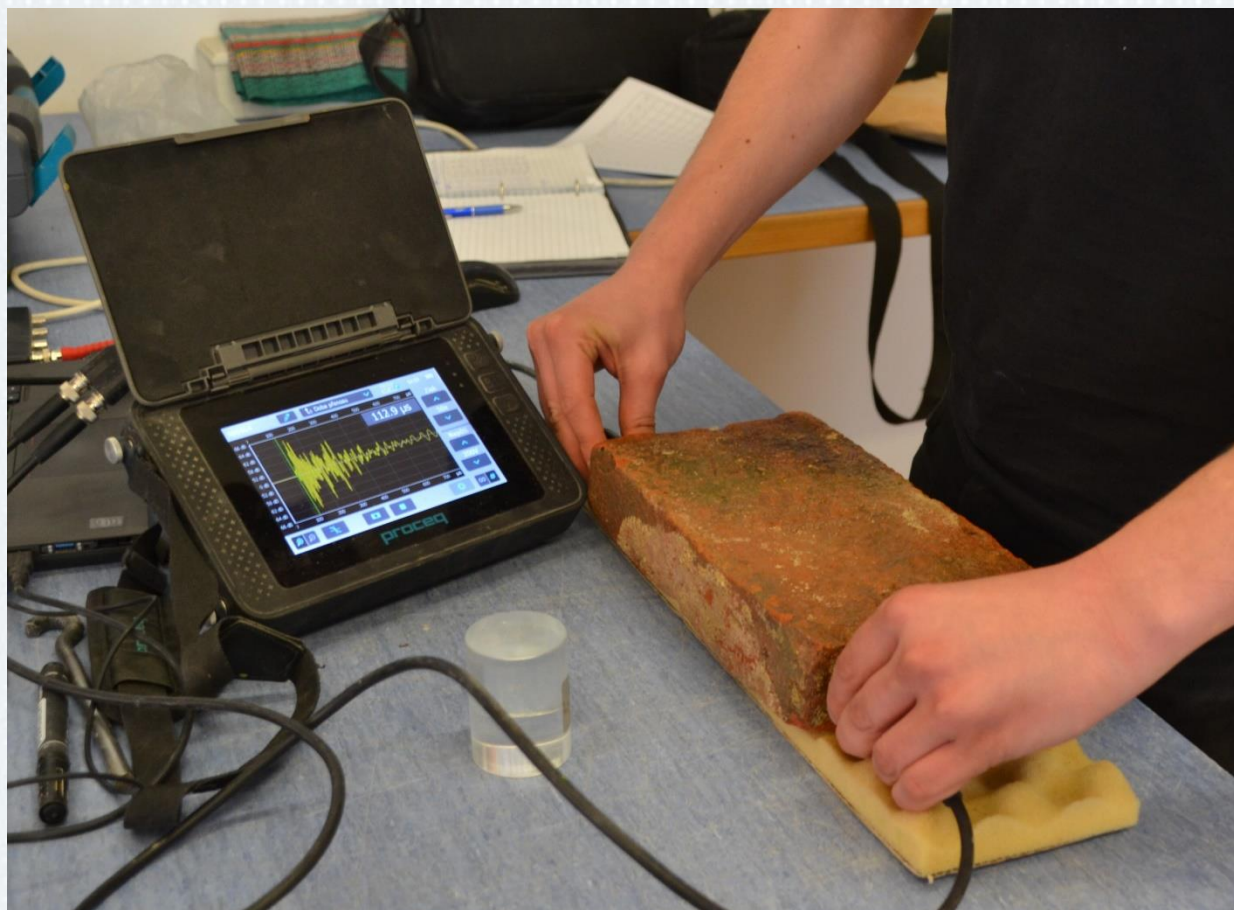
	11	18	58	12	25	59	15	32	49
125	-17.6%	-17.5%	-4.1%	6.0%	-15.1%	-16.5%	-24.5%	-25.0%	-22.0%
250	42.8%	78.5%	72.8%	89.7%	67.1%	58.3%	60.9%	57.8%	24.6%
500	-13.5%	-10.6%	-11.8%	-10.2%	-12.5%	-6.0%	2.9%	-15.2%	-21.3%
1000	-6.4%	-11.9%	6.9%	-11.5%	-9.6%	1.2%	-7.7%	-6.3%	-7.2%
2000	-5.6%	-5.2%	-17.3%	-10.7%	-11.2%	-12.0%	-8.3%	-12.3%	-15.0%
4000	-2.7%	-3.3%	-0.4%	2.6%	0.3%	5.0%	6.9%	0.0%	-2.9%

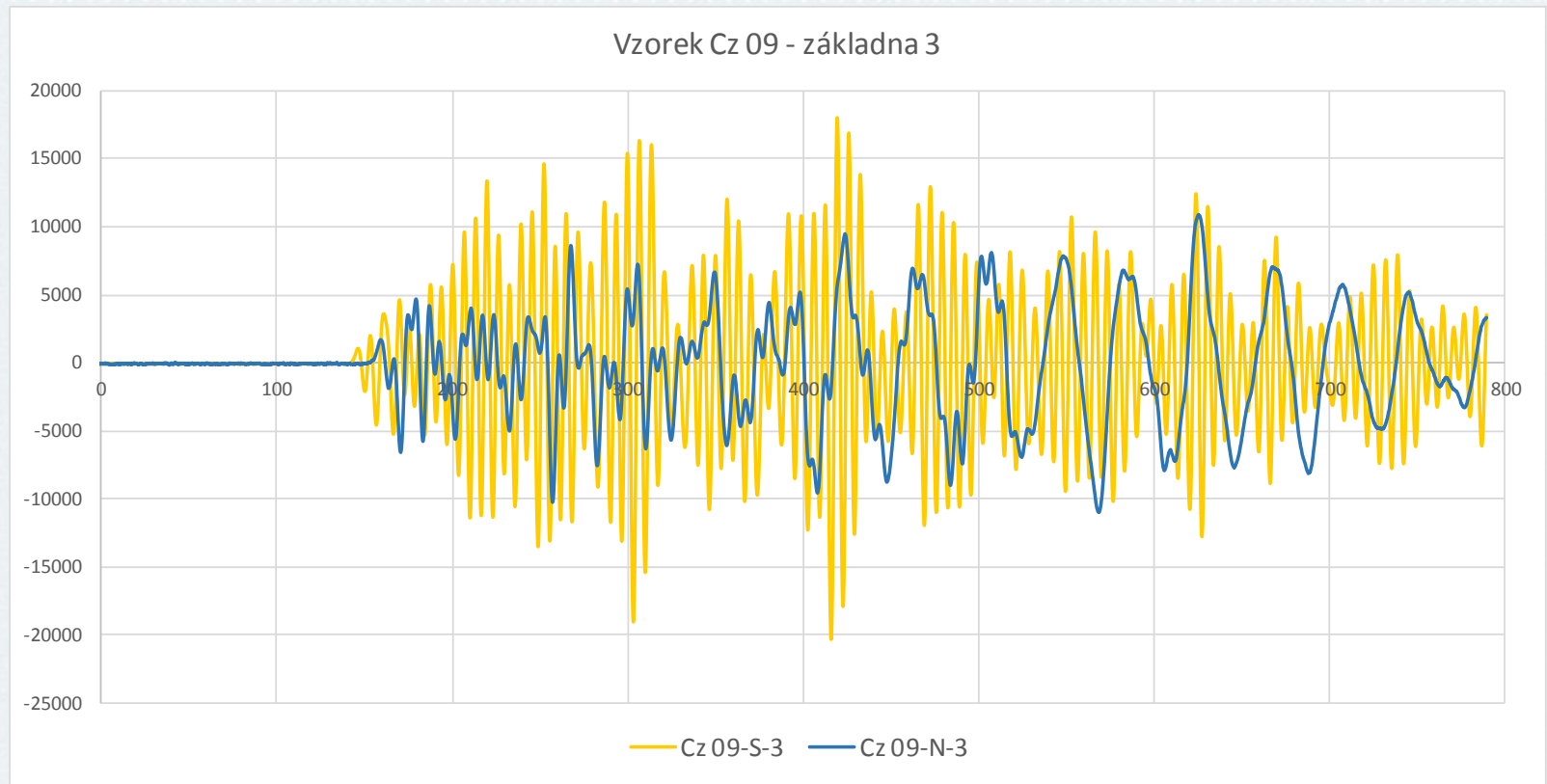
Určení akustické (vzduchové) neprůzvučnosti v nasyceném stavu

	11	18	58	12	25	59	15	32	49
125	-17.6%	-17.5%	-4.1%	6.0%	-15.1%	-16.5%	-24.5%	-25.0%	-22.0%
250	42.8%	78.5%	72.8%	89.7%	67.1%	58.3%	60.9%	57.8%	24.6%
500	-13.5%	-10.6%	-11.8%	-10.2%	-12.5%	-6.0%	2.9%	-15.2%	-21.3%
1000	-6.4%	-11.9%	6.9%	-11.5%	-9.6%	1.2%	-7.7%	-6.3%	-7.2%
2000	-5.6%	-5.2%	-17.3%	-10.7%	-11.2%	-12.0%	-8.3%	-12.3%	-15.0%
4000	-2.7%	-3.3%	-0.4%	2.6%	0.3%	5.0%	6.9%	0.0%	-2.9%

Metoda ultrazvuková impulzní

Metoda ultrazvuková impulzní

Metoda impact-echo (rezonanční metoda)

Metoda impact-echo (rezonanční metoda)

Metoda tvrdoměrná - Schmidt LB

Pevnost tahu ohybem

Tab. Pevnost v tahu ohybem a v tlaku zděicích prvků "S" srovnávacích

Vzorek č.	Šířka v místě lomu w_f	Výška v lomu h_f	Maximální síla F_f	Pevnost v tahu ohybem $f_{b,f}$
	[mm]	[mm]	[kN]	[N/mm ²]
Cz 16	150,1	70,5	2,63	1,27
Cz 34	154,6	71,2	4,95	2,27
Cz 54	155,7	68,2	4,34	2,16
Cz 49	154,2	69,5	5,72	2,76
Cz 30	146,2	75,7	4,50	1,93
Cz 58	151,9	72,6	8,12	3,65
Cz 63	149,2	72,6	4,85	2,22
Cz 74	153,6	75,2	9,37	3,88
Cz 5	147,9	71,4	11,15	5,32
Cz 79	149,8	69,6	7,40	3,67
Průměr				2,90

Pevnost v tlaku

Tab . Pevnost v tlaku zděných prvků srovnávacích "S"

Vzorek č.	Šířka w_c	Délka l_c	Maximální síla F_c	Pevnost v tlaku f_b
	[mm]	[mm]	[kN]	[N/mm ²]
Cz 16	142,2	120,9	132,9	7,7
Cz 34	150,4	122,1	274,5	14,9
Cz 54	149,6	135,7	251,1	12,4
Cz 49	145,6	138,6	337,9	16,7
Cz 30	140,9	143,5	401,6	19,9
Cz 58	150,0	150,6	388,6	17,2
Cz 63	145,7	134,3	354,1	18,1
Cz 74	149,5	141,6	392,6	18,6
Cz 5	142,1	134,3	418,3	21,9
Cz 79	148,0	158,9	381,0	16,2
Průměr				18,4

Mrazuvzdornost

ČSN 72 2609 – Zkušební metody pro zdící prvky –
Specifické vlastnosti pálených zdících prvků

Princip: Vzorky nasycené varem se střídavě
zmrazují a rozmrazují na 15, 25 nebo 50 cyklů.

Výsledek: Buď výrazná změna stavu, anebo
pokles pevnosti v tlaku (deklarované) o 15%

Kontroverze: Pro starší cihly problematické
vyhodnocení (deklarovaná pevnost?)

Mrazuvzdornost na 25 cyklů

Mrazuvzdornost na 25 cyklů

Předpoklad:

- Cihly vydrží různě podle vizuálního vzhledu, nasákavosti, výsledků NDT měření

Skutečnost:

- Po 1. cyklu výrazně poškozena $\frac{1}{2}$ cihel, bez ohledu na druh
- Po 2. cyklu další $\frac{1}{4}$ cihel
- Žádná cihla nevydržela 25 cyklů

Mrazuvzdornost na 25 cyklů

Důvod: Technologie výroby, nespojitosti uvnitř struktury

1865: Velký stavební boom v Brně, Okružní třída;
Zřejmě urychlení výroby cihel, špatné mísení

Závěr

- Velký soubor 81 cihel od stejného výrobce, ze stejné stavby, stejného roku.
- Celá škála vlastností od vzhledu po pevnost.
- Špatná mrazuvzdornost bez ohledu na druh.

Východiska pro trvanlivost cihel:

- Nerozhoduje pouze surovina a teplota výpalu, důležitá je textura a vnitřní nehomogenity.
- Jiné chování vysušené a nasycené cihly.
- O trvanlivosti napoví již **1. zmrazovací cyklus!**
- Vždy se pídít po historii použití cihel.